

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA
FINANCIJSKI INSPEKTORAT**

**AKTUALNE TEME IZ PODRUČJA SPRJEČAVANJA
PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA
ZA ODVJETNIKE I JAVNE BILJEŽNIKE**

Zagreb, 2021. godina

SADRŽAJ

1. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U VRIJEME PANDEMIJE COVID-19 (Odgovor na izvanredne okolnosti uzrokovane Covid-19 epidemijom).....	3
2. POSLOVI U KOJIMA SE ODVJETNICI I JAVNI BILJEŽNICI SMATRAJU OBVEZNICIMA PRIMJENE ZSPNFT-a.....	4
3. PRISTUP TEMELJEN NA PROCJENI RIZIKA (eng. <i>Risk Based Approach</i>).....	5
3.1. Analiza i procjena rizika na razini poslovanja obveznika.....	6
3.2. Procjena rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije.....	6
4. VISOKORIZIČNE TREĆE DRŽAVE	7
5. REZULTATI NACIONALNE PROCJENE RIZIKA OD PN/FT (lipanj, 2020.).....	8
5.1. Odvjetnici – rizični poslovi i profil stranaka	8
5.2. Javni bilježnici – rizični poslovi i profil stranaka	9
5.3. Supervizija i nadzorne mjere u sektoru odvjetnika i javnih bilježnika	10
5.4. Rezultati Nacionalne procjene rizika od financiranja terorizma	10
6. PREGLED DUŽNOSTI I OBVEZA ODVJETNIKA I JAVNIH BILJEŽNIKA PREMA ZSPNFT-u	10

1. SPRJEČAVANJE PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U VRIJEME PANDEMIJE COVID-19 (Odgovor na izvanredne okolnosti uzrokovane Covid-19 epidemijom)

Osim promjena u svakodnevnim životnim aktivnostima, epidemija Covid-19 utječe i na gospodarske aktivnosti općenito pa može negativno utjecati i na poslovanje odvjetnika i javnih bilježnika, stvoriti im financijske i druge poslovne poteškoće i posljedično povećati rizik iskorištavanja novonastalih ranjivosti njihova poslovanja od strane kriminalaca.

Treba imati na umu da izvanredne situacije pogoduju kriminalnim skupinama i pojedincima koji ne prestaju sa svojim aktivnostima ni kada traju izvanredne okolnosti. Zbog toga je potrebno posvetiti povećanu pozornost pri uspostavljanju poslovnih odnosa, kao i u drugim aktivnostima odvjetnika i javnih bilježnika u vrijeme epidemije COVID-19. Važno je da postoji svijest o tome da će kriminalci nastaviti sa svojim aktivnostima tijekom trajanja epidemije odnosno da će nastojati iskoristiti prednosti koje im pruža izvanredno stanje nastalo zbog epidemije COVID-19, uključujući i povećanje aktivnosti usmjerenih na pranje nezakonito stečene koristi te na financiranje terorizma. Epidemija COVID-19 utječe na promjenjivost rizika pa je važno da postoji svijest o tome te da se u poslovnim aktivnostima poveća i usmjeri pozornost na uočavanje indikatora pranja novca i financiranja terorizma.

U razdoblju gospodarske neizvjesnosti, odvjetnici i javni bilježnici trebaju pažljivo pratiti aktivnosti svojih klijenata, ali i vlastito poslovanje te uzeti u obzir sljedeće okolnosti:

- značajno je povećana potražnja medicinskih potrepština poput zaštitne opreme, respiratora i lijekova u okolnostima svjetske nestašice tih proizvoda,
- banke i druge financijske institucije nastavljaju poslovati s ponudom usluga koje su manje ograničavajuće, uz intenzivnije poslovanje na distancu,
- zbog *lockdown*-a i mjera ograničavanja trgovinskih aktivnosti i putovanja mnoga će se poduzeća ugasiti i prestati s radom, što dovodi do povećanja nezaposlenosti i gubitka državnih prihoda te opće gospodarske krize koja utječe na financijske i socijalne aktivnosti poduzeća i pojedinaca,
- državni se resursi preusmjeravaju iz prethodno planiranih aktivnosti radi pronalaženja prikladnog odgovora na COVID-19,
- s obzirom da je nivo globalne trgovine u padu i na snazi su značajne mjere ograničenja pojedinačnih putovanja, u svrhu prevencije širenja COVID-19, takve okolnosti također utječu i na skupine organiziranih kriminalaca iz uobičajenih shema koji u svojim kriminalnim aktivnostima iskorištavaju globalne lance opskrbe.

Uz spomenuto, povećan je stupanj aktivnosti koje se odvijaju na daljinu, uz rizik nedovoljnog poznavanja *online* platformi, povećana je i ponuda nereguliranih financijskih usluga koje mogu uključivati kriminalne skupine, dok su s druge strane obveznici preokupirani održavanjem poslovnog kontinuiteta, a što bi se moglo odraziti na kvalitetu primjene mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

U naprijed navedenim okolnostima posebnu prijetnju predstavlja povećan stupanj prijeparnih aktivnosti, od zlouporabe identiteta, krivotvorenja robe, čak i medicinskih potrepština, do prikupljanja sredstava za lažne dobrotvorne organizacije i razne investicijske sheme, uz istodobno povećanje gotovinskih transakcija, korištenja virtualnih sredstava te povećanje tzv. *cyber* kriminala.

Stoga je posebno važno biti na oprezu u poslovanju s novim ili potencijalnim strankama i obratiti povećanu pozornost na indikatore koji mogu ukazivati na pranje novca i financiranje terorizma.

Također, potrebno je povećati pozornost u sljedećim rizičnim situacijama:

- kada se zahtijeva obavljanje nekog posla s neobičnim kategorijama stranaka ili neuobičajenih usluga ili poslovnih aktivnosti;

- opiranje stranke u pogledu provođenja mjera dubinske analize stranke, primjerice kada stranka traži da se ne primjenjuju potrebne mjere dubinske analize ili kada stranka traži da se ubrza s provođenjem tih mjera;
- uključivanje u posao koji izlazi izvan područja stručnosti i iskustva obveznika, gdje obveznik ne razumije rizike od pranja novca i financiranja terorizma koji su povezani s tim novim područjem rada;
- zahtijevanje obavljanja poslova za koje ne postoji jasna i logična osnova, ili pravni i ekonomski razlozi.

Zbog naprijed navedenih potencijalnih rizika, odvjetnici i javni bilježnici se trebaju pobrinuti da uvijek razumiju predmet posla kojega obavljaju, uključujući prirodu i namjenu te pozadinu posla tj. zašto se posao obavlja na točno određeni način na koji se obavlja.

Razumljivo je da će u navedenim okolnostima biti otežano provoditi mjere dubinske analize stranaka, a posebno se poteškoće očituju u primjeni mjera za identifikaciju i verifikaciju stranaka s kojima se, zbog epidemije Covid-19, obveznik nije u mogućnosti sastati osobno, licem u lice. S obzirom da se za vrijeme trajanja epidemije u što je moguće većoj mjeri izbjegava fizički kontakt, pa se tako i sa strankama komunicira na daljinu, obveznici trebaju imati na umu da su i dalje dužni primjenjivati mjere za sprječavanje pranja novca sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (u daljnjem tekstu ZSPNFT) te da će možda biti potrebno prilagoditi interne akte (uspostavljene politike, kontrole i procedure) kako bi uskladili svoje poslovanje sa zakonskim obvezama.

U svrhu prepoznavanja rizika i prilagođavanja mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u novonastalim okolnostima treba primijeniti pristup temeljen na procjeni rizika.

2. POSLOVI U KOJIMA SE ODVJETNICI I JAVNI BILJEŽNICI SMATRAJU OBVEZNICIMA PRIMJENE ZSPNFT-a

Odvjetnik, odvjetničko društvo i javni bilježnik smatraju se obveznicima primjene mjera, radnji i postupaka propisanih ZSPNFT-om kada sudjeluju, bilo da djeluju u ime svoje stranke bilo za svoju stranku, u bilo kojoj vrsti financijskih transakcija ili transakcija koje uključuju nekretnine ili pak pružaju pomoć u planiranju ili provođenju transakcije za svoju stranku u vezi s¹:

1. kupnjom ili prodajom nekretnina ili poslovnih subjekata
2. upravljanjem novčanim sredstvima, vrijednosnim papirima ili drugom imovinom u vlasništvu stranke
3. otvaranjem i upravljanjem bankovnih računa, štednih uloga ili računa za poslovanje s financijskim instrumentima
4. prikupljanjem sredstava potrebnih za osnivanje, poslovanje ili upravljanje trgovačkim društvom
5. osnivanjem, poslovanjem ili upravljanjem trustovima, trgovačkim društvima, zakladama ili sličnim pravnim uređenjima.

Osim kod navedenih poslova, odvjetnici i javni bilježnici će se smatrati obveznicima i onda kada u okviru svoje profesionalne djelatnosti:

- pružaju bilo koju od usluga povezanih s trustovima ili trgovačkim društvima²:

¹ čl. 9. st. 2. toč. 18. podtoč. b) ZSPNFT-a

² čl. 9. st. 2. toč. 17. podtoč. f) ZSPNFT-a;

čl. 4. toč. 36. ZSPNFT-a (pružatelj usluga povezanih s trustovima ili trgovačkim društvima)

- a) osnivanje trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba
  - b) obavljanje funkcije ili postavljanje druge osobe da obavlja funkciju direktora ili tajnika trgovačkoga društva, partnera u partnerstvu ili sličnoga položaja u odnosu na druge pravne osobe
  - c) pružanje usluga registriranoga sjedišta, poslovne adrese, korespondentne adrese ili administrativne adrese i ostalih povezanih usluga trgovačkomu društvu, partnerstvu ili nekoj drugoj pravnoj osobi ili pravnoga uređenja
  - d) obavljanje funkcije ili postavljanje druge osobe da djeluje kao upravitelj trusta osnovanoga izričitom izjavom (engl. express trust) ili sličnoga pravnog uređenja
  - e) obavljanje funkcije ili postavljanje druge osobe da obavlja funkciju nominalnoga dioničara u ime druge osobe, osim ako je riječ o trgovačkome društvu uvrštenome na uređeno tržište koje podliježe obvezi objavljivanja podataka u skladu s pravom Europske unije ili ekvivalentnim međunarodnim standardima
- obavljaju i druge poslove zbog kojih se smatraju obveznicima sukladno odredbama ZSPNFT-a (npr. kada izravno ili pomoću drugih osoba s kojima su povezani, pružaju materijalnu pomoć, potporu ili savjete o poreznim pitanjima – porezno savjetovanje³)

Dakle, odvjetnici i javni bilježnici se smatraju obveznicima ne samo u obavljanju poslova koji su istaknuti u čl. 9. st. 2. toč. 18. podtoč. b) ZSPNFT-a, već i kada u okviru svoje profesionalne djelatnosti obavljaju i druge poslove za koje je propisano da se pravne i fizičke osobe koje obavljaju te poslove smatraju obveznicima primjene mjera, radnji i postupaka prema ZSPNFT-u.

Također, obveznicima provedbe mjera i radnji propisanih ZSPNFT-om smatraju se odvjetnici, odvjetnička društva i javni bilježnici i onda kada se nalaze u stečaju ili je za njih pokrenut postupak likvidacije (čl. 9. st. 5. ZSPNFT-a).

3. PRISTUP TEMELJEN NA PROCJENI RIZIKA (eng. *Risk Based Approach*)

Rizik pranja novca ili financiranja terorizma je rizik da će stranka zlouporabiti financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca ili financiranje terorizma.

Pristup temeljen na riziku označava dužnost obveznika identificirati, procijeniti i razumjeti rizike od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izloženi te slijedom toga poduzeti odgovarajuće mjere za umanjeње tih rizika.

Ukratko, pristup temeljen na procjeni rizika podrazumijeva:

- identifikaciju i procjenu rizika kojima je obveznik izložen s obzirom na stranke, usluge koje nudi i države u kojima posluje,
- upravljanje rizikom – utvrđivanje i primjena mjera za ublažavanje i upravljanje rizicima od PN/FT,
- kontinuirano praćenje – uspostavljanje politika i procedura za praćenje promjena rizika od PN/FT,
- dokumentaciju – dokumentiranje procjena, strategija, politika, kontrola i procedura za praćenje, upravljanje i ublažavanje rizika od PN/FT.

Na osnovi takvog pristupa obveznik je dužan:

1. izraditi **analizu i procjenu rizika** od pranja novca i financiranja terorizma kojima je obveznik izložen, sukladno članku 12. stavku 1. ZSPNFT-a

---

³ čl. 9. st. 2. toč. 18. podtoč. a) ZSPNFT-a

2. **procijeniti rizik pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije** sukladno članku 14. ZSPNFT-a, uzimajući u obzir čimbenike rizika koji se odnose na stranke, države ili geografska područja, proizvode, usluge ili transakcije i kanale dostave.

3.1. Analiza i procjena rizika na razini poslovanja obveznika

Svrha analize rizika jest utvrditi ranjivosti i stupanj rizika od pranja novca i financiranja terorizma kojoj je izloženo cjelokupno poslovanje obveznika i kategorizirati rizičnost u najmanje tri kategorije: nizak, srednji ili visok rizik.

Analiza rizika predstavlja temelj za prepoznavanje, procjenu, razumijevanje i smanjenje rizika od PN/FT-a. Analizom rizika, sukladno članku 12. ZSPNFT-a:

- uzimaju se u obzir čimbenici rizika koji se odnose na stranke, države ili geografska područja, proizvode, usluge ili transakcije te kanale dostave,
- ona mora sadržavati i procjenu mjera radnji i postupaka koje obveznik poduzima za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma,
- mora biti dokumentirana i razmjerna veličini obveznika (ureda, društva) te vrsti, opsegu i složenosti njegovog poslovanja,
- mora se redovito ažurirati te dostaviti nadzornom tijelu na njegov zahtjev,
- mora se usklađivati s pravilnicima i odlukama odnosno smjernicama Financijskog Inspektorata kao nadležnog nadzornog tijela,
- pri analizi rizika, moraju se uzeti u obzir Nacionalna procjena rizika i Nadnacionalna procjena rizika.

Dobro upravljanje rizikom zahtijeva sveobuhvatnu identifikaciju i analizu rizika od PN/FT-a te njihovu procjenu da bi se utvrdio profil rizičnosti poslovanja obveznika, rizičnost pojedine stranke, poslovnog odnosa ili transakcije.

Odvjetnik, odvjetničko društvo odnosno javni bilježnik, radi utvrđivanja utjecaja na izloženost riziku od PN/FT-a, dužni su provesti procjenu rizika:

1. prije svih bitnih promjena u poslovnim procesima i poslovnoj praksi koje mogu utjecati na mjere koje se poduzimaju radi sprječavanja pranja novca,
2. pri uvođenju novog proizvoda/usluge, eksternalizirane aktivnosti ili kanala dostave,
3. kod uvođenja novih tehnologija za postojeće i nove proizvode/usluge.

Takva procjena rizika se odnosi na **procjenu cjelokupnog rizika na razini obveznika**, odnosno predstavlja procjenu ranjivosti poslovanja odvjetnika, odvjetničkog društva odnosno javnog bilježnika na pranje novca i financiranje terorizma.

3.2. Procjena rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije

Sukladno ZSPNFT-u, **treba izvršiti procjenu rizika pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije** pa je tada obveznik dužan, kao varijable rizika, imati u vidu:

1. namjenu i predviđenu prirodu poslovnoga odnosa, uključujući i svrhu otvaranja računa stranci
2. vrijednost imovine koju stranka polaže, iznose i visinu obavljenih transakcija i
3. redovitost ili trajanje poslovnoga odnosa.

Također je prilikom procjene rizika pojedinog odnosa odnosno transakcije obveznik dužan imati u vidu čimbenike rizika koji mogu upućivati na potencijalno viši ili niži rizik, a povezani su sa strankom, geografskim područjem te proizvodima, uslugama, transakcijama ili kanalima dostave (čl. 14. ZSPNFT-a). Na kraju treba stranku, poslovni odnos ili povremenu transakciju svrstati u kategoriju niskog, srednjeg ili visokog rizika.

Prema rezultatima analize i procjene rizika, a sukladno pristupu temeljenom na procjeni rizika, poduzimaju se daljnje mjere, radnje i postupci za umanjene rizika koje propisuje ZSPNFT. To znači da pristup temeljen na procjeni rizika zapravo predstavlja načelo razmjernosti u primjeni mjera za SPNFT. Tako će se prema načelu razmjernosti, kada se za pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju utvrdi postojanje visokog rizika, primijeniti dodatne mjere - mjere pojačane dubinske analize, dok će u slučajevima kada je utvrđen nizak rizik, biti prikladno primijeniti mjere koje su manjeg intenziteta i opsega, u obliku pojednostavljene dubinske analize.

4. VISOKORIZIČNE TREĆE DRŽAVE

Visokorizične treće države su treće države (države koje nisu članice EU niti EGP-a) koje predstavljaju značajni rizik od PN/FT-a, jer imaju značajne nedostatke u sustavu sprječavanja pranja novca, financiranja terorizma te financiranja proliferacije oružja za masovno uništenje.

FATF⁴, kao međunarodno tijelo kojemu je cilj uspostaviti norme i standarde pravnih, regulatornih i operativnih mjera za borbu protiv pranja novca, financiranja terorizma te drugih prijetnji međunarodnom financijskom sustavu, utvrđuje takve visokorizične države objavljujući tzv. „crnu listu“ s popisom država koje predstavljaju visoki rizik (eng. *High-risk jurisdictions subject to a Call for Action*) te je u odnosu na stranke iz tih država potrebno primijeniti mjere pojačane dubinske analize. Trenutno su kao takve identificirane samo Iran i Sjeverna Koreja.

Također, FATF objavljuje i tzv. „sivu listu“ država koje su pod povećanom prismotrom (eng. *Jurisdictions under Increased Monitoring*), a koje aktivno surađuju s FATF-om na ispravljanju nedostataka u vlastitim sustavima za borbu protiv pranja novca, financiranja terorizma te proliferacije oružja za masovno uništenje. U odnosu na stranke iz tih država nije potrebno primjenjivati mjere pojačane dubinske analize stranke samo iz razloga što stranke dolaze iz tih država, ali ta okolnost svakako može biti čimbenik pri procjeni rizičnosti stranke.

Visokorizične treće države također se identificiraju i na razini Europske unije te su takve označene one treće države koje je Europska komisija označila kao visokorizičnima Delegiranom uredbom⁵. U odnosu na stranke koje dolaze iz tih država obaveznik je dužan **obavezno primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke.**

Budući da su navedeni popisi promjenjivog karaktera, trebalo bi redovno pratiti stanje popisa odnosno države koje se na tim popisima nalaze putem poveznica:

- na mrežnim stranicama EU: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-counter-terrorist-financing/eu-policy-high-risk-third-countries_en#200507, te
- na mrežnim stranicama FATF-a: [http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/?hf=10&b=0&s=desc\(fatf_releasedate\)](http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/?hf=10&b=0&s=desc(fatf_releasedate)).
- na mrežnim stranicama Ministarstva Financija – Financijskog inspektorata: <https://mfin.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-2507/ustrojstvo-84/financijski-inspektorat/financijski-inspektorat-zakoni-i-smjernice/592>

---

⁴ Skupina zemalja za financijsku akciju (eng. *Financial Action Task Force*)

⁵ Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/855 od 7. svibnja 2020. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2016/1675 o dopuni Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu dodavanja Bahama, Barbadosa, Bocvane, Kambodže, Gane, Jamajke, Mauricijusa, Mongolije, Mjanmara/Burme, Nikaragve, Paname i Zimbabvea u tablicu u točki I. Priloga te brisanja Bosne i Hercegovine, Etiopije, Gvajane, Laoske Narodne Demokratske Republike, Šri Lanke i Tunisa iz te tablice, (Tekst značajan za EGP) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R0855&from=EN>

5. REZULTATI NACIONALNE PROCJENE RIZIKA OD PN/FT (lipanj, 2020.)⁶

Nacionalnom procjenom rizika iz lipnja 2020. godine utvrđeni su sljedeći rezultati provedene procjene ranjivosti sektora pravnih stručnjaka na pranje novca:

Sektor obveznika	Ocjena inherentne ranjivosti	Inherentna ranjivost od PN (prije primjene kontrola)	Ocjena konačne ranjivosti	Konačna ranjivost od PN (nakon primjene kontrolnih mjera)
Odvjetnici i odvjetnička društva	srednja	0,58	srednja	0,52
Javni bilježnici	srednja	0,41	srednja	0,41

Javni bilježnici i odvjetnici identificirani su kao obveznici srednjeg rizika što predstavlja porast stupnja ranjivosti u odnosu na Nacionalnu procjenu rizika iz 2016. godine kada je koeficijent ranjivosti bio 0,30 za javne bilježnike te 0,35 za odvjetnike i odvjetnička društva, u skladu s čime je i rizik koji su predstavljali bio ocijenjen kao srednje/nizak.

Povećanje stupnja ranjivosti ukazuje na potrebu primjene povećane pozornosti obveznika pri uspostavljanju ili održavanju te praćenju poslovnih odnosa sa strankama.

Hrvatskom Nacionalnom procjenom iz lipnja 2020. godine, a u skladu s nalazima Nadnacionalne procjene rizika Europske komisije iz srpnja 2019. godine, kao najranjiviji poslovi pravnih stručnjaka (odvjetnika i javnih bilježnika) identificirani su sljedeći poslovi:

1. kupoprodaja nekretnina,
2. zloupotreba računa klijenta,
3. osnivanje/upravljanje trgovačkim društvima i trustovima.

Također, odvjetnici i javni bilježnici su često uključeni u sheme pranja novca gdje se stvaraju netransparentne strukture vlasništva s djelovanjem u više jurisdikcija, uključujući i *off-shore* centre, što predstavlja izuzetno složen posao te zahtijeva savjetodavne usluge stručnjaka za regulatorna i porezna pitanja.

Pravni stručnjaci mogu svjesno pomagati, ali i nesvjesno biti involvirani u proces pranja novca putem alata kao što su računi za potrebe klijenta, za primanje i prijenos nelegalno stečenog novca.

5.1. Odvjetnici – rizični poslovi i profil stranaka

Prema podacima koje je Financijski inspektorat prikupio na uzorku od 1.183 obveznika iz sektora odvjetnika i odvjetničkih društava struktura rizičnijih poslova koje oni obavljaju izgleda slijedeće:

- pružanje usluge pomoći u planiranju i provođenju transakcije u vezi sa kupnjom i prodajom nekretnina (70% obveznika),
- transakcije u vezi s nekretninama u ime i za račun klijenata (37% obveznika),
- usluge provođenje financijskih transakcija u ime i za račun klijenata (30% obveznika),
- osnivanje, poslovanje ili upravljanjem trustovima, trgovačkim društvima, zakladama ili sličnim pravnim uređenjima (27% obveznika),

⁶https://mfin.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/sprjec_pranja_novca/akcijski_plan//Nacionalna%20procjena%20rizika%20od%20pranja%20novca%20i%20financiranja%20terorizma.pdf

- pružanje pomoći u planiranju i provođenju transakcija vezanih uz kupnju ili prodaju poslovnih subjekata (23% obveznika)

Dodatno, osim pružanja pravnih savjeta, odvjetnici mogu pomagati u upravljanju trgovačkim društvima i aktivno upravljati imovinom društva, primjerice izdavanjem naloga za prijenos sredstava, kupnju nekretnina i sl., u kojim slučajevima se također smatraju obveznicima primjene mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Uzorkom je utvrđeno da 37% obveznika posluje s nekim od potencijalno rizičnijih klijenata:

- nerezidentima iz off-shore područja,
- nerezidentima iz trećih država,
- neprofitnim organizacijama,
- politički izloženim osobama ili
- strankama sa netransparentnom vlasničkom strukturom.

Obzirom na način pružanja usluga utvrđeno je da 16% odvjetnika iz uzorka ima klijente sa kojima posluje isključivo telekomunikacijskim putem, dok 9% odvjetnika iznajmljuje svoju poslovnu adresu klijentima. Sukladno navedenom profil klijenata u sektoru odvjetnika ocijenjen je u Nacionalnoj procjeni rizika iz 2020. godine kao "srednje rizičan".

Iz Godišnjih izvješća o radu Ureda za sprječavanje pranja novca vidljivo je da nije bilo prijavljenih sumnjivih transakcija u 2017. i 2018. godini, dok je u prethodnim godinama taj broj bio nizak (za 2016. – 4, za 2015. – 2., za 2014. – 3). U 2019. godini sektor odvjetnika je prijavio 4 sumnjive transakcije.

5.2. Javni bilježnici – rizični poslovi i profil stranaka

Prema podacima koje je Financijski inspektorat prikupio upitnicima na uzorku od 280 javnih bilježnika, oni obavljaju sljedeće rizičnije poslove pružanja pomoći u planiranju i provođenju transakcija za svoje stranke u vezi sa:

- osnivanjem, poslovanjem ili upravljanjem trustovima, trgovačkim društvima, zakladama ili sličnim pravnim uređenjima (84% obveznika),
- obavljanjem transakcija koje uključuju nekretnine u ime svoje stranke ili za svoju stranku (80% obveznika),
- kupnjom ili prodajom poslovnih subjekata (77% obveznika)
- obavljanjem financijskih transakcija u ime svoje stranke ili za svoju stranku (48% obveznika),
- kupnjom ili prodajom nekretnina (43% obveznika).

Također, javni bilježnici mogu otvoriti račune preko kojih obavljaju transakcije za svoje klijente (83% obveznika izjavilo je da imaju poseban depozitni račun za upravljanje novčanim sredstvima stranaka), a plaćanja u gotovini se uglavnom odnose na naplatu naknada za pružene usluge od strane fizičkih osoba.

Prema prikupljenim podacima javni bilježnici posluju sa sljedećim kategorijama klijenata:

- 82% posluje s nerezidentima iz EU,
- 10% posluje s nerezidentima iz off-shore područja,
- 67% posluje s nerezidentima iz trećih država,
- 12% posluje s neprofitnim organizacijama,
- 2% posluje sa strankama sa netransparentnom vlasničkom strukturom te
- 2% posluje s politički izloženim osobama.

Sukladno navedenom profil stranaka u sektoru javnih bilježnika ocijenjen je u Nacionalnoj procjeni rizika iz 2020. godine kao "srednje rizičan".

U razdoblju 2014. – 2019. godine broj prijavljenih sumnjivih transakcija zabilježio je pad u drugom dijelu razdoblja u odnosu na prvi dio razdoblja budući da su po godinama prijavljene sumnjive transakcije bile slijedeće: u 2019. godine prijavljene su 4 sumnjive transakcije, u 2018. – 4, u 2017. – 3, u 2016. – 6, u 2015. – 11 te u 2014. – 15 sumnjivih transakcija).

5.3. Supervizija i nadzorne mjere u sektoru odvjetnika i javnih bilježnika

Rezultati supervizija Financijskog inspektorata za period 2014. – 2019. godine su sljedeći:

Obveznici	Broj obavljenih supervizija	Broj izrečenih mjera za ispravljanje utvrđenih nepravilnosti	Broj podnesenih optužnih prijedloga
Odvjetnička društva i samostalni odvjjetnički uredi	124	72	4
Javni bilježnici	102	85	5

Najčešće utvrđene nepravilnosti su se odnosile na utvrđivanje stvarnog vlasnika te u manjoj mjeri na vođenje evidencije, provođenje dubinske analize, procjene rizika, na stalno praćenje i obavješćivanje te čuvanje dokumentacije u propisanom roku.

5.4. Rezultati Nacionalne procjene rizika od financiranja terorizma

U promatranom razdoblju od 1.1.2014. do 31.12.2018. godine Ured za sprječavanje pranja novca je zaprimio ukupno 56 obavijesti sa sumnjom na financiranje terorizma od čega je 26 obavijesti sa sumnjom na financiranje terorizma zaprimljeno od obveznika provođenja ZSPNFT, 13 obavijesti od državnih tijela i 17 obavijesti od inozemnih financijsko-obavještajnih jedinica. U ranije promatranom razdoblju od 2011. do 2014. godine bilo je zaprimljeno ukupno 15 takvih obavijesti.

Statistički pokazatelji ukazuju na mali broj obavijesti sa sumnjom na financiranje terorizma dostavljenih UZSPN-u od strane obveznika, pa je Nacionalnom procjenom rizika procijenjena niska ukupna ranjivost od financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj.

6. PREGLED DUŽNOSTI I OBVEZA ODVJETNIKA I JAVNIH BILJEŽNIKA PREMA ZSPNFT-u⁷

Prema čl. 11. ZSPNFT-a, prilikom obavljanja svojih djelatnosti odvjetnici i javni bilježnici dužni su:

1. izraditi analizu i procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma
2. uspostaviti politike, kontrole i postupke za učinkovito smanjivanje i djelotvorno upravljanje rizicima od pranja novca i financiranja terorizma
3. provoditi mjere dubinske analize iz članka 16. stavka 1. točaka 1., 2., 3. 5. i 6. ZSPNFT-a
4. prijavljivati gotovinske transakcije u iznosu od 200.000,00 kuna i većih Uredu za sprječavanje pranja novca

⁷ detaljnije u Općim smjernicama za provođenja Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma koje je Financijski inspektorat objavio na svojim web stranicama: https://mfjn.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/ustrojstvo/zakoni/Op%C4%87e%20smjernice%20ZSPNFT_FI.pdf

5. prijavljivati sumnjive transakcije, sredstva i osobe Uredu za sprječavanje pranja novca
6. obavještavati i dostavljati Uredu za sprječavanje pranja novca propisane i tražene podatke, informacije i dokumentaciju o transakcijama, sredstvima i osobama.
7. provoditi mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u poslovnim jedinicama i društvima u kojima obveznik ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju, a koje imaju sjedište u drugoj državi članici ili trećoj državi
8. imenovati ovlaštenu osobu i zamjenika ovlaštene osobe za provedbu mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, te s obzirom na organizacijsku strukturu obveznika, dovoljan broj zamjenika ovlaštene osobe i osiguranje primjerenih uvjeta za njihov rad
9. provoditi redovito stručno osposobljavanje i izobrazba zaposlenika obveznika
10. osigurati provođenje redovite unutarnje revizije sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod obveznika
11. izraditi i redovito dopunjavati liste indikatora za prepoznavanje stranaka i sumnjivih transakcija i sredstava za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma
12. čuvati i zaštititi podatke te
13. voditi evidencije propisane člankom 80. ZSPNFT-a.